

Fødselsangst avslører overgrepshistorie

Fødselsangst og uvanlig mange svangerskapsplager kan skyldes at kvinner har vært utsatt for overgrep, viser doktorgradsavhandlingen til fag- og forskningsjordmor Mirjam Lukasse.

Tekst Sidsel Valum Foto Colourbox

I mars disputerte Mirjam Lukasse for ph.d.-graden i helsevitenskap med sin doktorgradsavhandling om betydningen av overgrep i barndommen for svangerskap og fødsel.

– Fra klinisk praksis kjenner vi til at det er en sammenheng, men den har hittil vært dårlig dokumentert gjennom forskning, og det er behov for mer forskning på feltet, sier Mirjam Lukasse.

I undersøkelsen har hun studert forholdet mellom en historie med overgrep i barndommen og graviditet, fødsel og

frykt for å føde. Målet for arbeidet er å forbedre omsorgen gjennom svangerskap og fødsel.

Overgrep er vanlig

18–23 prosent av kvinnene i undersøkelsen rapporterte om psykisk eller fysisk vold eller seksuelle overgrep i barndom eller i voksen alder. En tredel har rapportert om to eller flere overgrep. En tredel har rapportert om overgrep både som voksne og barn. «En bakgrunn med overgrep i barn-

dommen er vanlig blant gravide kvinner i Norge,» skriver Mirjam Lukasse i konklusjonen til undersøkelsen.

5–11 prosent av kvinnene rapporterte om emosjonelle overgrep i barndommen, 11–16 prosent om fysiske overgrep og 7–12 prosent om seksuelle overgrep i barndommen.

Doktorgradsstudien til Mirjam Lukasse avdekker også at kvinnene som svarte at de hadde vært utsatt for vold eller seksuelle overgrep, i større grad enn andre også hadde fødselsangst, ønske om keisersnitt og i større grad svarte at de hadde mange plager i svangerskapet.

Sammenlignet med kvinner uten en historie med overgrep som barn, har kvinner med en overgrepshistorie flere klager over vanlige plager under svangerskapet, liten men signifikant større risiko for keisersnitt etter at veer har startet og større risiko for fødselsangst, går det frem av undersøkelsen.

Kvinner med overgrepserfaring fra barndommen, hadde dobbelt så stor

MIRJAM LUKASSE

Mirjam Lukasse (født i 1960) er fag- og forskningsjordmor ved Oslo universitetssykehus (OUS), Rikshospitalet. Hun disputerte i mars for doktorgraden med avhandlingen «Overgrep i barndom - svangerskap og fødsel», med økonomisk støtte fra Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.).

Mirjam Lukasse er fra Belgia og ble utdannet jordmor i Belfast i Nord-Irland (1984). Hun har arbeidet som jordmor i Pakistan i ti år, og har også deltatt i prosjekter i Etiopia og Bangladesh.

risiko for sju eller flere svangerskapsplager, av seksten vanlige som er nevnt i undersøkelsen. (Se egen faktsak side 21.)

Fire studier

Doktorgradsavhandlingen bygger på fire delstudier, hvor hun blant annet har analysert data fra Den norske mor og barn-undersøkelsen (Folkehelseinstituttet) av rundt 100 000 gravide kvinner i Norge i perioden 1998–2008.

Hun har også presentert data som

hun som del av den internasjonale Bidens-undersøkelsen har samlet inn fra et spørsmål stilt gjennom spørreskjemaer til en uselektert populasjon av gravide i Drammen, Tromsø, Trondheim, Oslo (Rikshospitalet) og Ålesund. Bidens-undersøkelsen (2008–2009) skjer i et samarbeid mellom seks land: Belgia, Danmark, Estland, Island, Norge og Sverige.

Mirjam Lukasse skal nå gå videre i sin forskning om helsekonsekvenser av voldtekt for gravide og fødende kvin-

ner gjennom postdoc-arbeid i en 80 prosent stilling med støtte fra Norges forskningsråd.

Hun ønsker blant annet å bruke data fra Den norske mor og barn-undersøkelsen.

I sitt videre arbeid vil Mirjam Lukasse blant annet undersøke om det finnes forskjeller i forekomsten av fødselsangst og overgrep mellom byene Tromsø, Trondheim, Ålesund, Drammen og Oslo, som hun allerede har samlet inn data fra.

– Jordmødre kan bli snillere

Når kvinner presenterer mange fysiske plager, bør kanskje jordmor tenke at det ligger mer bak. Jordmødre bør bli litt snillere og mer forståelsesfulle. De bør vise medfølelse og ikke sette kvinner i bås, sier fag- og forskningsjordmor Mirjam Lukasse.

Hun håper at hennes forskning

vil bidra til at jordmødre blir mer aktsomme i møte med gravide som forteller om uvanlig mange svangerskapsplager og frykt for å føde.

– Når en kvinne som har det vi jordmødre kaller en god «fødekropp», har frykt for å føde, kan vi også tenke at det kan ligge noe bak. Vi har alle

med oss en viss bagasje, sier hun.

Forskningen hennes gir grunnlag for å tenke seg om to ganger i slike tilfeller.

– I det minste bør vi være forberedt på hva det betyr å ha vært utsatt for overgrep som barn eller voksen. Det kan skjule seg mye bak en flott fasade.

Bak fasaden

– Hva sier det deg at en av fem kvinner kan ha vært utsatt for overgrep som barn eller voksen?

– At kvinner vi møter i fødselsomsorgen er mer komplekse enn vi kanskje tror. Det kan for eksempel være mye skjult bak fasaden til en kvinne med høy utdanning som tilsynelatende klarer seg bra. Det er noe vi bør tenke over når vi for eksempel får uventede reaksjoner

– Hvorfor tror du overgrep fører til fødselsangst for mange?

– Det er flere teorier. Et seksuelt overgrep innebærer for eksempel å bli tvunget ned i stilling. Det er mange slike traumatiske minner som kan bli trigget av en fødsel.

I EN HEKTISK HVERDAG kan det være fristende for jordmødre å avfeie klager fra tilsynelatende friske og sunne gravide som forteller om mange plager og fødselsangst.

Vanlige svangerskapsplager

- Svimmelhet
- Kvalme og oppkast
- Leggkramper
- Tretthet
- Vann i kroppen
- Kynnere
- Ryggsmarter
- Frykt for å føde
- Svangerskapskløe
- Urinveisinfeksjon
- Inkontinens
- Forstoppelse (treg mage)
- Candidiasis (soppinfeksjon i skjeden)
- Leucorrhœa (utflod)
- Vondt i hodet
- Bekkenløsning

Mirjam Lukasse skulle ønske at det ble gjort flere norske undersøkelser av hva kvinner mener om å bli spurt om de har vært utsatt for overgrep i rutinemessige undersøkelser, for å gi dem en mer målrettet omsorg ved graviditet og fødsel.

– De jeg har spurt, har ikke hatt noe i mot å svare. Vi spør gravide kvinner om alkohol og røyking, men ikke overgrep, sier hun.

Etterlyser samarbeid

Lukasse understreker også at jordmødre ikke er utdannet til å hjelpe kvinner som har traumer etter overgrep. Hun etterlyser tverrfaglig samarbeid, med mulighet til å henvise kvinner med overgrepshistorie bak seg til psykolog eller om nødvendig psykiater.

– Vi bør også finne ut hvordan vi kan hjelpe kvinner fra andre kulturer. Innvandrerkvinner er systematisk utelatt fra de fleste undersøkelser, fordi det oftest brukes spørreskjemaer som er på norsk og som bruker et rimelig avansert norsk, sier Mirjam Lukasse. ■

NYHET!

Repadina® plus

– den naturlige løsningen mot vaginal tørrhet

Reseptfritt

Repadina Plus er tilgjengelig på ditt lokale apotek.

Har du vaginal tørrhet vil du sikkert gjenkjenne én eller flere av disse symptomene:

- Tørrhet eller ømhet i vagina
- Kløe og irritasjon i vagina
- Smerter ved samleie
- Ubehag ved å ha på seg for stramme klær

Vaginal tørrhet er helt naturlig og kan forårsakes av bl.a. overgangsalder, stress, sykdom, graviditet, fødsel eller amming.

Om Repadina Plus Vagitorier:

- Repadina Plus er et unikt produkt som naturlig og effektivt hjelper deg mot vaginal tørrhet
- Repadina Plus er det eneste hormonfrie produkt som medvirker til gjenoppbyggingen av slimhinnene i vagina

Repadina Plus er uten hormoner, parfyme og parabener

Vil du vite mer? Spør etter Repadina Plus på ditt lokale apotek eller besøk www.repadina.no

Azanta Azanta AS, Postboks 39, Tveita, 0617 Oslo